

JUSTIITSMINISTEERIUM

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 31.10.2024

Meie 29.11.2024

nr 1-6/3054-1, SIM/24-1098/-1K
nr 8-2/7864

Hädaolukorra seaduse ja sellega seondult teiste seaduste täiendamise seaduse koostöölastamine

Austatud minister

Siseministeerium on saatnud Justiitsministeeriumile koostöölastamiseks hädaolukorra seaduse ja sellega seondult teiste seaduste täiendamise seaduse eelnõu. Justiitsministeerium koostöölastab eelnõu järgmiste märkustega.

- Eelnõu § 1 punkt 1 (viivitamatu ohuteate edastamine)** – lõike 4 sõnastus vajab täpsustamist, et oleks arusaadav, kes ja millal viivitamatu ohuteate edastamiseks EE-ALARMi kasutada võivad. Eelnõust ega seletuskirjast ei tulene üheselt, kas *valitsusasutused* saavad teadet edastada ka nn erikordade (*eriolukord, erakorraline seisukord, KKV, sõjaseisukord*) ajal või saavad seda erikordades teha üksnes nn erikorra juhid. Samuti tekib küsimus, kas peaministri kui teatud erikorra juhi otsus on hädavajalik KKV, erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra ajal või peaks olema võimalik peaministril otsustusõigust vajadusel ka edasi volitada. Samad küsimused tekivad ka lõike 7 puhul (sireenseadme kaudu ohuteate edastamine), milles on kõik ohuteate edastamisõigusega valitsusasutused nimeliselt loetletud. Palume sätted üle vaadata ja selgemalt välja tuua, millised asutused ja isikud ohuteadet erikordade ajal edastada tohivad.
- Eelnõu § 1 punkt 2 (varjumine)** – lõikes 3 nähakse ette, et korrakaitseaduse (KorS) §-s 44 sätestatud viibimiskeeldu võib üle 12 tunni kohaldada Päästeameti päästekeskuse juhi või Politsei- ja Piirivalveameti prefekti loal. Oleme seisukohal, et põhjendused, miks päästekeskuse juhi otsuse tasand on just varjumise korral hädavajalik, vajavad täiendamist. Palume selgitada erisuse tegemise vajadust ehk seda, miks just varjumise olukorras ei ole KorS § 44 lg 5 sätestatu järgimine võimalik. Siin oleks vajalikud näited olukordadest, kus KorS-is sätestatud otsustamistasandi järgimine ei pruugi tagada viibimiskeelu eesmärgipärast kohaldamist (tekib viivitus ja seetõttu on ohus inimelud).
- Eelnõu § 1 punkt 3 (varjend ja varjumiskoht)** – lõike 10 kohaselt otsustab varjendi ja varjumiskoha varjumiseks vahetult kasutusele võtmise ettevalmistamise Vabariigi Valitsus. Sätte selgitusest tuleneb, et varjendid ja varjumiskohad tuleb varjumiseks valmis seada sisejulgeoleku tagamise eest vastutava ministri määruses sätestatud tähtaja jooksul ning lõike 10 kohaselt otsustab Vabariigi Valitsus, millal tähtaja kulgemine algab. Sätte sõnastuse võiks üle vaadata ja vajadusel täpsustada, et seletuskirjas kirjeldatud mõte ka sättest selgemini välja tuleks.
- Eelnõu § 1 punkt 5** näeb ette avaliku sektori asutuste teenistujatele ja sama paragrahvi punkt 6 elutähtsa teenuse osutajate töötajatele kohustuse läbida kord kahe aasta jooksul elanikkonnakaitse koolitus. St koostöölastamiseks esitatud eelnõu toob kaasa täiendavaid kohustusi kõigile asutustele (olenemata riigikaitseülesande olemasolust) ja ettevõtjatele, kes osutavad elutähtsat teenust. Toetame eesmärki suurendada valmisolekut kriisis iseseisvalt toime tulla. Omaette küsimus on, kas vastav kohustus peab olema reguleeritud tingimata

seaduse tasandil (nt infoturbe teste teevad kõik asutused ilma, et vastav kohustus mõnest seadusest tuleks) ja kas koolituse läbimine tagab äsja nimetatud eesmärgi. Tegu peab olema piisavalt hea koolitusega, mida töötajad sooviksid teha olenemata kohustusest. Enne täiendava kohustuse peale panemist ettevõtjatele on vajalik hinnata kehtestatava meetme sobivust ning hinnata selle vajalikkust ja proportsionaalsust. Seletuskirja kohaselt on äärmiselt oluline, et elutähtsa teenuse osutaja töötajad oleksid koduse ettevalmistuse läbi mõelnud, et vajadusel kiiresti asuda oma ülesandeid täitma. Kui eesmärk on tagada elutähtsa teenuse toimepidevus, siis ei peaks vastav kohustus olema rakendatav kõigile ettevõtte töötajatele, vaid üksnes nn võtmeisikutele, kes elutähtsa teenuse toimivuse tagamiseks täidavad olulist rolli. Kui on soov koolituse ja testi läbimine kohustuslikuna kehtestada, tuleks rakenduslikust vaatest arvestada järgnevaga: 1) ülevaade koolituse läbinutest/mitteläbinutest – kui on soov pidada arvestust ka koolituse läbijatest, tuleks tagada tehniline lahendus, mis võimaldaks hõlpsalt saada väljavõtet (st arvestuse pidamise ei tohi olla käsitöö ega tekitada juurde halduskoormust); 2) koolituse mahukus ja fokuseeritus – seletuskirja kohaselt võtab selle läbimine aega keskmiselt 4–6 tundi ning koosneb videost, iseseisvast lugemisest, interaktiivsetest harjutustest ning lõpeb valikvastustega testiga – kaaluda koolituse ja testi lühendamist, fokuseerides konkreetsetele teemapüstitustele.

5. **Eelnõu § 1 punkt 5** – lõikes 2 on elanikkonnakaitse koolitust reguleerivas sättes kasutatud avaliku sektori puhul terminit „teenistujad“. Selle peaks asendama täpsuse huvides sõnadega „ametnikud ja töötajad“. Palume eelnõu täpsustada.
6. **Ehitusseadustiku ja ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadusega seotud muudatused.** Eelnõu § 5 p-ga 1 täiendatakse ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse (EhSRS) §-ga 30⁸, mille kohaselt ei kohaldata varjendi rajamise nõuet hoonele, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne selle punkti jõustumist, st enne 01.09.2025. Samas täiendatakse eelnõu §-i 4 p-ga 2 ehitusseadustiku (EhS) §-i 27 lg-ga 3¹, milles sätestatakse, et ehitusloa taotlenud isiku taotlusel võib kohaliku omavalitsuse üksus anda hoone omanikule uued projekteerimistingimused, mis leevendavad varjendi rajamist takistavaid asjaolusid. Viimati nimetatud muudatuse kohta on seletuskirjas selgitatud, et sätte eesmärk on soodustada uutes hoonetes varjendite rajamist, sh sellistes hoonetes, millele on antud ehitusluba enne eelnõukohase seaduse jõustumist.

Kui EhS-i § 27 lg-ga 3¹ kavandatav muudatus kohaldub üksnes hoonele, mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne 01.09.2025, siis tuleks teha vastav muudatus EhSRS-s, kuna sellisel juhul on tegemist rakendussättega. Lisaks, kuna see säte ei piira kuidagi, millise hoone ehitusloa taotluse või ehitusteatise esitanu võib selle sätte alusel uute projekteerimistingimuste väljastamist taotleda, saab teoreetiliselt ka nt üksikelamu, mis ei vasta varjendi rajamise kohustusega hoonete tunnustele, ehitamiseks ehitusloa taotluse esitanud isik taotleda varjendi rajamiseks projekteerimistingimuste väljastamist. Kui nii ongi mõeldud, siis milliseid nõudeid sellisel juhul kohaldatakse?

Kui enne 01.09.2025 ehitusloa taotluse esitanud isik taotleb kavandatava EhS-i § 27 lg 3¹ alusel varjendi rajamist takistavate asjaolude leevendamiseks uusi projekteerimistingimusi ja pärast nende saamist muudab ehitusprojekti, siis võib siin tekkida lünk – nimelt oleks nagu puudu säte, mille alusel kohaldatakse varjendi rajamise kohustusest vabastatud isiku (hoone) suhtes varjendile kehtivaid nõudeid ja milliseid nõudeid? Kas kõikide EhS § 11 lg 4 alusel kavandatavate nõuete kohaldamine on siis asjakohane ja võimalik või antakse KOV-ile kaalutlusõigus otsustamiseks, milliseid nõudeid on võimalik juba ehitusloa saanud hoone puhul kohaldada?

EhS-i § 27 lg-ga 3¹ kavandatava muudatusega seoses tekib ka küsimus, kuidas toimida siis, kui ehitusloa taotlust või ehitusteatist ei ole veel 01.09.2025 seisuga esitatud, aga kehtivate projekteerimistingimuste raamides ei ole võimalik varjendi nõuet täita?

7. **Eelnõu § 6** – kõnealuse sättega nähakse ette, et Päästeamet võib korra aastas kasutada mobiiltelefoniteenuse klientide ja rändlusteenuse kasutajate asukohaandmeid selleks, et testida ohuteavitussüsteemi. Seletuskirjas ja selles sisalduva hüperlingi all on esitatud põhjalik

põhiseaduspärasuse analüüs ohuteavituse kohta, kuid selles ei ole käsitletud ohuteavitussüsteemi testimisega seonduvat. Palume seletuskirjas analüüsida ka ohuteavituse testimist eraelupuutumatus riive vaatest, ennekõike on oluline välja tuua, milliseid alternatiivseid meetmeid ja kas üldse oleks võimalik süsteemi testimiseks kasutada.

8. Palume eelnõu puhul teha põhjalikum analüüs, kuidas ehitus- ja kinnisvaraarendusega tegelevatele ettevõtjatele ning hoonete omanikele kehtestatavad nõuded varjendi rajamiseks, varjumiskoha kohandamiseks ja varjumisplaani koostamiseks võivad mõjutada nende halduskoormust. Täpsem analüüs aitab tagada seda, et õigusloomes ei tekitata liigset ja põhjendamatut halduskoormust, lisaks võimaldab see hinnata ettevõtete võimalust kõnealuseid nõudeid täita.
9. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiitsministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisad:

1. Eelnõu fail Justiitsministeeriumi märkustega
2. Seletuskirja fail Justiitsministeeriumi märkustega

Markus Ühtigi 51914873
Markus.Yhtigi@just.ee

Kaia Läänemets-Ester
Signe Reinsalu
Mariann Salomets
Liisi Seene
Monika Tappo
Helen Uustalu
Karen Alamets